

УДК 351.74.007(479.22+477)

ДОСВІД ГРУЗІЇ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА СЛУЖБУ В ОРГАНИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ І ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Чумак В.В., к. ю. н., старший викладач
кафедри адміністративної діяльності органів внутрішніх справ
факультету з підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки
та кримінальної міліції у справах дітей
Харківський національний університет внутрішніх справ

У статті досліджено досвід Грузії щодо професійного відбору кандидатів на службу в органи внутрішніх справ. Проаналізовано нормативно-правові акти, які регулюють діяльність поліцію Грузії. Розроблено шляхи вдосконалення чинного законодавства України щодо професійного відбору кандидатів на службу в органи внутрішніх справ.

Ключові слова: професійний відбір, реформа, поліція, діяльність, Грузія.

В статье исследован опыт Грузии по профессиональному отбору кандидатов на службу в органы внутренних дел. Проанализированы нормативно-правовые акты, регулирующие деятельность полиции Грузии. Разработаны пути совершенствования действующего законодательства Украины относительно профессионального отбора кандидатов на службу в органы внутренних дел.

Ключевые слова: профессиональный отбор, реформа, полиция, деятельность, Грузия.

Chumak V.V. GEORGIA'S EXPERIENCE ON PROFESSIONAL SELECTION OF CANDIDATES FOR SERVICE IN THE INTERNAL AFFAIRS AND PROSPECTS OF ITS USE IN UKRAINE

The experience of Georgia on professional selection of candidates for the service of the police. Analyzes regulations that govern the activities of the police Georgia. Ways of improving the current legislation of Ukraine on professional selection of candidates for the service in the Interior.

Key words: professional selection, reform, police, activities, Georgia.

Постановка проблеми. З огляду на сучасний стан правоохоронної системи та реформування органів внутрішніх справ українського суспільства дедалі гостріше постає проблема якісного відбору й підготовки кандидатів на службу. Відповідно до запланованих структурних змін у системі Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС), буде значно скорочено кількість працівників, а ті кадри, які залишаться, зазнають якісної зміни. Можливо, що лави органів і підрозділів внутрішніх справ поповняться сотнями молодих, зовсім не підготовлених працівників. Через те, що професія правоохоронця дуже складна і специфічна, на працівників правоохоронних органів покладено забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона й забезпечення громадського порядку тощо [1], необхідно ретельно проводити професійний відбір для забезпечення якісного комплектування кадрів на службу до органів МВС.

Дослідження професійного відбору кандидатів на службу в органи внутрішніх справ у зарубіжних країнах є корисним, оскільки дає змогу запозичити позитивний зарубіжний досвід, який виправдав себе на практиці, а також урахувати ті чи інші негативні чинники, яких варто уникати.

Особливо це стосується досвіду тих країн, які мають з Україною спільне минуле та схожі проблеми у сфері державного будівництва і його правового забезпечення.

Однією з таких країн є Грузія – держава, у якій реформа правоохоронних органів

проводилась у подібних до українських умовах на фоні демократизації ринкових перетворень і державного будівництва.

Стан дослідження. На сьогодні вітчизняні вчені досягли вагомих результатів у дослідженні низки проблем професійної підготовки та відбору кадрів поліції. Так, проблема професійного відбору на службу в органи внутрішніх справ перебувала в центрі уваги таких науковців, як О.М. Бандурка, С.В. Белоусов, Б.О. Безкоровайний, С.М. Гусаров, І.В. Дробуш, К.Ю. Мельник, А.І. Камінський, А.Т. Комзюк, Ю.В. Кідрук, О.С. Проневич, А.А. Стародубцев, А.В. Сергєєв, Л.А. Шевченко та багато інших. Однак варто зауважити, що зазначена проблема розглядалася в умовах тогочасної системи МВС. На сьогодні, у час великих політичних змін і радикального реформування системи внутрішніх справ, ці наукові дослідження дещо втратили свою актуальність і потребують нового переосмислення. Це зовсім не означає, що наявна система відбору кадрів на службу в органи внутрішніх справ України зовсім не придатна. Але якщо є можливість зробити її більш досконалою й ефективною, варто цим скористатися. До того ж у команді наших реформаторів присутні грузинські фахівці, тому нехтувати їхнім досвідом зовсім не варто. Так, наприклад, Ека Згуладзе у 2005–2012 рр. обіймала посаду заступника міністра внутрішніх справ Грузії, а потім була виконувачем обов'язків керівника відомства в часи президента Міхеїла Саакашвілі та брала активну участь у радикальному реформуванні грузинських органів внутрішніх справ, тому, можливо,

її досвід стане в нагоді українському МВС. І якщо вдасться упровадити задумані реформи, то майбутня українська поліція, як і в Грузії нині, стане сервісною службою, яка обслуговує населення, а не лише карає.

Тому **метою статті** є дослідити актуальні питання професійного відбору на службу в органи внутрішніх справ Грузії та визначити певні позитивні моменти в досвіді Грузії, що мають стати в нагоді під час реформування органів внутрішніх справ України.

Виклад основного матеріалу. Передусім потрібно звернути увагу на те, що нові поліцейські кадри Грузії набираються на відкритому конкурсі (брати участь у якому було заборонено людям, що мали досвід роботи в силових структурах). До приходу на службу більшість новачків не мали про неї жодного уявлення. Принципово не брали колишніх працівників правоохоронних органів і навіть громадян із юридичною освітою.

А всі кандидати, що приймалися на певні посади в поліції Грузії, мали проходити в Академії МВС відповідну освітню програму чи курс спеціальної підготовки до або після прийняття на службу в поліцію [2, ст. 37].

Сам порядок проходження служби в поліції Грузії визначається нормативними актами Міністра [2]. Так, відповідно до ст. 36 Закону Грузії «Про поліцію», поліцейському забороняється таке:

- бути членом політичного об'єднання;
- обіймати будь-яку посаду в якійсь іншій казенній установі або виконувати будь-яку оплачувану роботу на підприємстві, створеному за пайової участі держави понад 50 відсотків;
- обіймати будь-яку посаду в органі чи установі іноземної держави [2, ст. 36].

Щодо самої особи кандидата на службу до органів внутрішніх справ, то, згідно зі ст. 37 цього Закону, на службу в поліцію приймаються громадяни Грузії, які досягли 18 років, володіють державною мовою та за своїми особистими й діловими якостями, рівнем освіти, фізичною підготовкою і станом здоров'я можуть виконувати поліцейські функції.

Обов'язки щодо підбору кандидатів для прийняття на службу в поліцію покладено на кадровий підрозділ Міністерства та спеціальну комісію: вони перевіряють стан здоров'я майбутніх поліцейських, їхню фізичну підготовку, освіту й ділові якості.

Ці положення повністю збігаються з тим, що прописано в Законі України «Про міліцію» від 20.12.1990 р. № 565-XII. До того ж наш Закон ще доповнений значущим зауваженням, а саме: «При прийнятті на службу до міліції може бути встановлено випробування строком до одного року» [1, ст. 17]. Цей пункт дає змогу ретельніше здійснити відбір кандидатів, що претендують на службу в органах МВС.

Окремо у грузинському законодавстві прописано правила, що стосуються тих, кого не можна брати на службу до органів внутрішніх справ. Так, у ст. 38 Закону Грузії «Про поліцію» зазначено, що на службу в поліцію не приймаються:

- а) особи, які мають судимість за вчинення умисного злочину;

- б) особи, щодо яких ведеться кримінальне переслідування;

- в) особи, котрі рішенням суду визнані недієздатними або особами з обмеженою дієздатністю;

- г) особи, позбавлені судом права обіймати відповідну посаду;

- д) особи, які за станом здоров'я, згідно з медичним висновком, не можуть задовольняти вимогам, необхідним для обіймання відповідної посади;

- е) особи, які страждають на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, психічні або інші захворювання. Перелік цих захворювань спільно складають Міністр праці, охорони здоров'я та соціального захисту Грузії та Міністр внутрішніх справ Грузії;

- ж) особи, які через обіймання відповідної посади пов'язані стосунками безпосереднього службового нагляду з батьками, подружжям, сестрами, братами, батьками подружжя.

Цей пункт у Законі Грузії «Про поліцію» прописано категорично. Що стосується Закону України «Про міліцію», то в кандидата на службу до органів внутрішніх справ є можливість у п'ятнадцятиденний строк усунути конкретно ці обставини, які заважають сприятливому результату справи [1, ст. 17];

- з) претенденти на громадянство іноземної держави, крім винятків, передбачених законом або міжнародними договорами та угодами Грузії [2, ст. 38].

Висновки. Отже, проаналізувавши Закон Грузії «Про поліцію» в частині, що стосується професійного відбору кандидатів на службу до органів внутрішніх справ, маємо зауважити, що не всі положення, на нашу думку, мають стати в нагоді під час реформування органів внутрішніх справ України, а саме:

1. Так, звичайно, варто звернути увагу на важливість конкурсного відбору під час прийняття кандидатів на службу. Але, вважаємо, що перевага потрібно надати саме підготовленим і кваліфікованим працівникам, а не новачкам. А для того щоб уникнути корупційних діянь у роботі працівників органів внутрішніх справ, треба упроваджувати інші механізми роботи, розроблювати систему заохочення-покарання, а також продумати соціальний захист працівників органів внутрішніх справ, що не повинен обмежуватися тільки матеріальним забезпеченням, він має охоплювати всі сфери їхніх життєво важливих інтересів.

2. Що стосується осіб, які страждають на алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, психічні або інші захворювання, то цей пункт підтримуємо однозначно. Не будемо зупинятися на очевидних речах (алкоголізм, наркоманія тощо), зауважимо на психічних захворюваннях.

Так, на сьогодні в нашій країні відбувається руйнування стереотипів і різні зміни в ціннісних орієнтаціях людей. Повсякчасна тривога щодо засобів існування, нестабільність у всіх сферах буття призводять до вразливості психіки людини, а також до різних психічних розладів. Тож психічному стану й особливостям стану здоров'я майбутнього правоохоронця треба приділити особливу увагу. Адже все це впливає на ефективність його професійної діяльності, що,

у свою чергу, певною мірою виявляє й визначає спроможність працівників органів внутрішніх справ виконувати свої службові обов'язки.

На нашу думку, зазначені підходи дадуть змогу підвищити якість кадрів органів внутрішніх справ, а також сприятимуть розвитку й формуванню фахових якостей особистості міліціонера.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про міліцію : Закон України від 20.12.1990 р. № 565-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-12>.
2. Про поліцію : Закон Грузії від 15.01.2010 р. № 2529 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/2047533/1/ru/pdf>.

УДК 342.925(347.952:342.729)(477)

СТОСОВНО СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ В АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА МИРНІ ЗІБРАННЯ

Шкарнега О.С., аспірант
кафедри адміністративного та фінансового права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена особливостям визначення суб'єктного складу в адміністративних провадженнях щодо реалізації права на мирні зібрання. Указано на основні особливості при визначенні суб'єктного складу таких справ і запропоновано певну класифікацію в цьому напрямі.

Ключові слова: суб'єкти, суб'єктний склад, учасники, адміністративне провадження, мирні зібрання.

Стаття посвящена особенностям определения субъектного состава в административных производствах по реализации права на мирные собрания. Указано на основные особенности при определении субъектного состава таких дел и предложено определенную классификацию в данном направлении.

Ключевые слова: субъекты, субъектный состав, участники, административное производство, мирные собрания.

Shcarnega O.S. ABOUT SUBJECT CONSTRUCTION IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS ABOUT REALIZATION OF PEACEFUL ASSEMBLE

The article is devoted to the peculiarities of subjective determination of administrative proceedings for the right to peaceful assembly. Also indicated on the main features in determining the subject structure of such cases and proposed a classification in this direction.

Key words: subjects, subject structure, participants, administrative proceedings, peaceful assembly.

Постановка проблеми. В Україні гарантоване право людини та громадянина на судовий захист, закріплене в ч. 2 ст. 55 Конституції України, згідно з якою кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в адміністративному суді, до підсудності якого вона зарахована (ч. 4 ст. 6 Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС України)). Таке законодавче закріплення вказаного права свідчить про належне гарантування в Україні права на судовий захист [8, с. 91]. Викладене також підтверджує важливість правильного визначення суб'єктного складу в адміністративній справі для захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина неупередженим судом.

Стан дослідження. Серед наукових досліджень сучасних авторів, у яких міститься загальна інформація щодо реалізації права на мирні зібрання, його оскарження в судовому порядку, велике значення мають праці М.А. Бояринцевої, О.В. Васьковської, О.Л. Власенко, М.М. Денісової, Е.Е. Мухамедової, В.Г. Поліщука та ін.

Метою статті є визначення суб'єктного складу в адміністративних провадженнях

щодо реалізації права на мирні зібрання, їхня загальна характеристика й особливості.

Виклад основного матеріалу. Загалом у законодавстві суб'єкти проваджень діляться на дві групи. Першу групу суб'єктів визначають як «осіб, які беруть участь у справі», а другу – як «інші учасники адміністративного процесу». Особи, які беруть участь у справі, реалізують надані їм процесуальні права та обов'язки в адміністративному процесі для того, щоб досягти певного правового результату, у якому вони зацікавлені. Саме ознака наявності юридичного інтересу в результаті справи первісно відрізняє осіб, які беруть участь у справі, від інших учасників адміністративного процесу. Ст. 47 КАС України містить вичерпний перелік осіб, які належать до першої групи учасників адміністративного процесу. Характер юридичної зацікавленості в адміністративній справі не є однаковим для всіх осіб, які беруть участь у справі. Деякі з них мають матеріально-правовий інтерес у результаті справи (сторони і треті особи); інші – процесуально-правовий інтерес (представники сторін і третіх осіб).

Тепер розпочнімо більш детальний аналіз учасників адміністративного процесу, почнімо зі сторін (позивача й відповідача).